

Рівненський державний
гуманітарний університет

Студентський дайджест

Збірник наукових матеріалів
здобувачів вищої освіти

№ 6
2022

Рівненський державний гуманітарний університет
Психолого-природничий факультет

Студентський дайджест

збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти

Випуск 6

Рівне, 2022

Студентський дайджест : збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти.
Випуск 6. Рівне : РДГУ, 2022. 136 с.

Головний редактор :

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор, перший проректор, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету

Виконавчий редактор :

Корчакова Наталія Вікторівна – доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Члени редакційної колегії :

Павелків Віталій Романович – доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри загальної психології та психодіагностики, декан психолого-природничого факультету Рівненського державного гуманітарного університету.

Безлюдна Валентина Іванівна – кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Юрчук Олена Сергіївна – здобувач ступеня PhD кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету за спеціальністю 053 «Психологія».

*Друкується за рішенням Вченої Ради РДГУ
(протокол № 11 від 24 листопада 2022 р.)*

Висновки. У студентів під час війни спостерігається високий рівень індивідуальної тривожності і знижується рівень ситуативної, адже адаптація та пристосування до соціального оточення та форм робіт відбулося успішно, а зараз постає питання індивідуального та професійного самовизначення, адже студенти скоро стануть молодими спеціалістами і їм необхідно буде шукати роботу, адаптуватися до нового етапу та нових соціальних умов (трудоий колектив, самостійність, відповідальність). Випускники, які входять у доросле життя, відчують на собі неоднозначний вплив зовнішньої ситуації: змінилися вимоги, які ставить суспільство перед молоддю, а умови сучасного життя кардинально відрізняються від умов життя 20–30 років тому.

Список використаних джерел

1. Еріксон Е. Ідентичність: юність та криза. Заг. Ред. та передмова Толстих А. В. Москва: Прогрес, 1996. 344 с. [на рос.мові]
2. Семиченко В.А. Психологія емоцій. Київ: Магістер. 1998. 128 с.

УДК [316.6:316.452.52]:004.7

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СПІЛКУВАННЯ У СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ

Мисько Єлизавета, здобувач ОС «бакалавр»

спеціальності 053 «Психологія» (Практична психологія), 4 курс, РДГУ

Керівник: Кулакова Л.М., кандидат психологічних наук, доцент

Постановка проблеми. Жодна людина не хоче бути самотньою. Спілкування потрібне кожному. Комунікація – один із важливих способів взаємодії людей, тому вона займає величезне місце в сучасному суспільстві і є просто необхідною для комфортного життя. З розвитком технологій спілкування теж зазнало певних змін, а, точніше, поява гаджетів та Інтернету зробили його більш різноманітним та доступним для всіх. Тепер складно навіть знайти людину, яка не має сторінки в соціальній мережі. З появою всесвітньої павутини, спілкування вийшло за рамки однієї квартири чи міста, тепер з легкістю можна тримати зв'язок навіть будучи у різних країнах. Саме соціальні мережі є найбільш поширеним способом віртуальної комунікації серед аудиторії різних вікових груп. Віртуальне спілкування дає можливість вести діалог з будь-ким і в будь-який зручний час. Більшість обирає саме такий вид комунікації, адже це простіше, ніж фізична та соціальна реальність. Складно уявити день сучасної людини без регулярного «занурення» у віртуальний соціум. Спілкування та знайомство у соціальних мережах здобуває з кожним днем все більше прихильників, адже можна займатися своїми справами і вести діалог з декількома різними людьми навіть не виходячи з дому. Соціальні мережі дозволяють комунікувати між собою не тільки тим, хто знайомий в реальності, але і знаходити нових співрозмовників, чим і пояснюється актуальність даного дослідження.

Мета дослідження – охарактеризувати психологічні особливості Інтернет-комунікації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Соціальна реальність – це комунікативна реальність. У концепції комунікації загострюється і підкреслюється момент мінливості та динамізму соціальної реальності [4, с. 308]. Молодь все частіше несвідомо надає перевагу спілкуванню за допомогою Інтернету, навіть маючи змогу зустрітися особисто. Така комунікація має ряд позитивних та негативних наслідків. До позитивних аспектів особистісного розвитку за допомогою Інтернет-спілкування можна віднести подолання комунікативного дефіциту, розширення кола знайомих, підвищення інформованості в обговорюваних питаннях. Водночас, Інтернет-спілкування часто негативно впливає як на психофункціональний стан молоді, так і на їхні стосунки з друзями, сім'єю та оточуючими. Вплив надмірного використання соціальних мереж як засобу комунікації на реальні взаємостосунки користувача може бути досить відчутним: замкненість, втрата соціальних

контактів та друзів, роздратування під час живого спілкування, втрата навичок мовного і невербального спілкування, невиконання власних обов'язків тощо. Віртуальний світ, в якому людина почувається набагато комфортніше, ніж в реальному житті, серед суспільства, створює загрозу для успішності реального життя. Зловживання соціальними мережами може призвести не лише до десоціалізації, але і до деструктивних змін психіки [3, с. 28].

Спілкування онлайн дозволяє нам зосередитися і уважно подумати над нашими відповідями в листуванні. Завжди можна взяти собі трохи часу на обдумування оригінальної фрази або більш точного коментаря, так набагато простіше здатися більш привабливим і ерудованим співрозмовником. У той же час, ви майже не витрачаєте часу на походи в кафе або прогулянки, а враження від спілкування з людиною складається миттєво. Інтернет-простір надає нам великий вибір нових знайомств, на будь-який смак. Для цього не обов'язково відвідувати спеціальні ресурси з пошуку другої половинки, звичайні соціальні мережі підійдуть для знайомства з новою людиною. Ви зможете оцінити його фотографії, інформацію в анкеті, деталі інтернет-образу. І вже після зроблених висновків зможете вирішити, чи варто починати спілкування. Можливості інтернету в цьому плані не обмежені - шукати свою любов можна серед мільйонів користувачів. Познайомившись з людиною в Інтернеті, ви завжди зможете швидко звести спілкування нанівець, якщо вас щось не влаштовує в онлайн-спілкуванні. Для цього достатньо написати пару рядків, і ви позбавите себе від виснажливої зустрічі. У реальному житті втекти з побачення завжди трішки складніше, плюс це супроводжується певним дискомфортом: відчуття сорому, розчарування і т.д. [6].

Особливого значення комунікація набуває, коли мова йде про нестабільну соціальну реальність. Змінювана, нестабільна реальність, з якою ми часто стикаємося в ситуаціях постійних змін у суспільстві, створює труднощі не лише для людини, яка живе в ньому, але й для дослідників, оскільки процес створення теорій та концепцій не є важливим для динаміки змін навколишнього середовища, і всі дослідження втрачають актуальність у процесі їх створення. Тому спілкування дає можливість звернутися до вивчення взаємодій, що тривають «тут і зараз», і визнати соціальну реальність обмеженою основою цієї взаємодії [7, с. 260].

Суспільство за своєю природою комунікативне. На це вказує також етимологічна подібність різних «родових похідних слів»: у низці подібних термінів поняття «суспільство» та «спілкування» не можна відокремлювати один від одного. Технології загалом, і комунікаційні технології зокрема, є «продовженням» та «розширенням» людських органів та психіки [5, с. 224].

З психологічної точки зору людська активність у мережі Інтернет підпорядкована задоволенню трьох основних видів потреб:

- комунікативна (наприклад, електронна пошта, синхронні та асинхронні «чати», конференції, списки розсилки, дискусійні групи, «книжки гостей», форуми тощо),
- когнітивна (наприклад, перегляд веб-сторінок, читання преси в Інтернеті, пошук конкретної інформації або вивчення поточних новин, дистанційна освіта, виявлення вразливих веб-серверів для подальшого «злому» тощо),
- ігрова (наприклад, битва з віддаленим комп'ютером у традиційних ігрових видах спорту, таких як шахи, битва в традиційних групових іграх, таких як карткові ігри з реальними партнерами через Інтернет, індивідуальні або групові, в комп'ютерних іграх, які не мають традиційного аналога, зокрема, азартні та інтелектуальні, групові рольові ігри тощо) [2, с.123].

Такі дії зрештою зводяться до інших видів діяльності через Інтернет: наприклад, часто обговорюваний в популярних і наукових виданнях «електронний флірт» або поширені в Інтернеті спроби зміни ідентичності – це спілкування, причому з безсумнівними елементами гри [9, с. 24].

Розвиток мережевого спілкування означає розширення соціальних взаємодій, а в деяких випадках замінює реальне, безпосереднє спілкування. Насправді відверті розмови

стали рідкістю серед молоді. Але не варто забувати, що віртуальне спілкування навряд чи зможе замінити неформальне живе спілкування. Роль спілкування полягає не тільки в розмові і слуханні, але і в тому, щоб відчувати і торкатися одне одного. І з точки зору цих метрик, спілкування в режимі реального часу ніколи не буде поступатися віртуальному спілкуванню.

Мережеве (віртуальне) спілкування – це спосіб спілкування, при якому контакт між людьми опосередковується комп'ютером або гаджетом, підключеним до мережі, і всі взаємодії відбуваються у просторі віртуальної реальності [1].

Зауважимо, що існують також такі психологічні особливості інтернет- культури:

1. Інтернет розділяє світ на «свій» і «чужий» простір, існують об'єктивні передумови для сприйняття світу Інтернету, що характеризуються відкритістю, незалежністю суб'єкта та простором для розвитку особистості, а також нав'язуванням власних правил, затягування.

2. Простір Інтернету дає шанс реалізувати міфологічну складову Я-образу: ідентифікація з культурним героєм Інтернету – хакером, виконання дії «пересування», «подолання меж», участь як результат ідентичності ролей в рамках однієї дії та участі в «реальному часі».

3. Інтернет стимулює створення «чудодійного» образу світу, виступаючи периферією по відношенню до всієї сучасної культури, де збирається інформація про випадкове, нове, ненормальне, що не потрапляє в жорсткі рамки усталених ідей.

4. Семіотичний простір Інтернету, що містить мови двох типів, символічну та знакову, є середовищем для створення нових текстів та нових значень [8, с. 270].

Віртуальне спілкування, крім вищезазначених, має ряд особливостей, що докорінно відрізняють його від реального спілкування [2]:

- самоконструювання партнера в комунікативній мережі. Одночасно з формуванням власної віртуальної особистості людина створює образ співрозмовника, який майже завжди не відповідає дійсності, оскільки відсутню інформацію він просто домислює, орієнтуючись на власні очікування. При переході від віртуальних контактів до реальних колишні віртуальні співрозмовники, як правило, відчувають здивування чи розчарування від невідповідності їх уявлень реальній особі;

- можливість будь-якого емоційного насичення в мережевому просторі.

Висновки. Інтернет є невід'ємною частиною розвитку сучасного суспільства. Діяльність людини в Інтернеті підпорядкована задоволенню трьох основних типів потреб: комунікативної, пізнавальної та ігрової. Спілкування в широкому розумінні – це спілкування, передача інформації. Люди спілкуються електронною поштою, синхронними та асинхронними «чатами», конференціями, списками розсилки, групами новин, «гостьовими книгами», форумами тощо.

Підсумовуючи вищевикладене, можна зробити висновки, що соціальні мережі надають на людей дуже різний вплив, в залежності від багатьох умов, і, перш за все, від рис їх особистості. Як і у випадку з їжею, азартними іграми та багатьма іншими спокусами сучасності, надмірне користування соціальними мережами може бути для деяких людей небезпечними. Але, з іншого боку, було б помилково стверджувати, що вони – безперечне «зло», адже мережі дають чимало переваг і саме з вивченням цього аспекту буде пов'язаний наш науковий пошук.

Список використаних джерел

1. Айвазова А. Е. Психологические аспекты зависимости. СПб.: Издат-во Речь, 2008. С. 110-120.
2. Атаманчук Н.М. Інтернет-залежність і механізми психологічного захисту підлітків. *Проблеми сучасної психології*. 2015. Випуск 30. С.51-60.
3. Богдан М.С., Горецька О.В. Психологічні особливості спілкування залежних від соціальних мереж. *Психологія і соціологія: проблеми практичного застосування*. 2014. С. 25-29.

4. Вердербер Р. Психология общения. СПб.: ПРАЙМ- ЕВРОЗНАК, 2003. С. 308-320.
5. Гавловський В.Д. До питання захисту персональних даних у соціальних мережах. *Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика)*. 2011. № 24. С. 252-262
6. Знайомства в Інтернеті: за і проти. URL: <https://t1.ua/porady/44384-znayomstva-v-interneti-za-i-proty.html> (дата звернення: 10.11.2022).
7. Коган К. М. Соціальні мережі як елемент нового соціального середовища. *Міжнародний науковий форум: соціологія, психологія, педагогіка, менеджмент*. 2014. Вип. 16. С. 61-71.
8. Чудова Н. В. Особенности образа Я «жителя» Интернета, 2003. С.269-270.
9. Янг К. Диагноз - Интернет-зависимость. СПб: Мир Интернет, 2008. С. 24-29.

УДК 159.923:372.02

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СТРАХІВ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Несенчук Аліна, здобувач ОС «бакалавр»

спеціальності 014 «Дошкільна освіта» (Психологія), 2 курс, РДГУ

Керівник: Джеджеря О.В, старший викладач

Постановка проблеми. Людина – це водночас і суб’єкт, і найскладніший об’єкт дослідження. Це єдина у світі істота, яка розуміє свою скінченність і недосконалість, а також часто послуговуючись для самовизначення такими словами, як: «слабкість», «неприспосованість», «самотність», «приреченість», «страх» та інше. Страхі різної природи переслідують людину від народження до самої смерті, становлячи невід’ємну сторону її емоційного життя. Загалом страх виконує важливі адаптивні функції, проте певна частина таких реакцій фіксується, стає ригідною та залишається з людиною назавжди. Це може зумовлювати фізіологічні й особистісні розлади, а також суттєво знижувати якість життя особистості. Сьогодні в ситуації безпрецедентної соціальної кризи, економічної та політичної нестабільності, масштабних епідеміологічних та екологічних загроз значно розширився спектр страхів як у дітей, так й особливо дорослих.

Отже, із багатомірного переліку складних аспектів проблеми людини ми виокремлюємо питання страху як базове філософське поняття.

Мета дослідження – проаналізувати що таке страх та його психологічні особливості, види страху, порівняти страхи дорослих та дітей

Виклад основного матеріалу дослідження. Страх — внутрішній стан, що обумовлений загрозою реального або передбачуваного лиха. З точки зору психології вважається негативно забарвленим емоційним процесом, також його можна назвати станом хвилювання, тривоги, неспокою, викликаний очікуванням чого-небудь неприємного та небажаного. Його часто плутають з переляком, хоча відчуття дуже схожі. Феномен страху вивчався багатьма психологами та педагогами протягом останніх десятиріч. Зазначимо, що перші спроби описати проблему страху були зроблені філософами різних шкіл і напрямків (Аристотель, Т. Гоббс, Р. Декарт, А. Камю, І. Кант та ін.). У наукових працях вітчизняних дослідників, таких як: Л. Виготський, О. Захаров, О. Кондаш, І. Павлов, А. Прихожан та багатьох інших зроблено вагомий внесок у вивчення проблеми страхів.

Психологічний підхід до аналізу категорії страху базується переважно на його розумінні як емоції.

Згідно класичних теорій емоцій (Джемс-Ланге, Ч. Дарвін, У. Мак-Даугола) страх вважається базовою емоцією, що є реакцією на зовнішню загрозу. В одній із перших теорій емоцій (периферичній теорії Джемса-Ланге) страх вважається базовою емоцією, що виникає як реакція на зовнішню загрозу, спричинену низкою фізіологічних